

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Затверджено на засіданні
кафедри економіки, готельно-ресторанного та туристичного
бізнесу
Завідувач кафедри ID 11012
протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Назва освітнього компонента (обов'язковий /вибірковий)	Глобалізація та регіоналізація світової економіки Обов'язковий
Рівень вищої освіти	Третій освітньо-науковий (PhD)
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка
Рік викладання	2024-2025
Семестр	1 курс навчання 2 семестр
Викладач(-і)	ID 11012, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Профайл викладача	
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Zoom, Googl Meet
Сторінка освітнього компонента на сайті центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6405

Анотація до освітнього компонента

Програму освітнього компоненту «Глобалізація та регіоналізація світової економіки» складено відповідно до освітньо-наукової програми «Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка».

У сучасних умовах глобалізації економіки формуються нові вимоги до підприємства. Процес євроінтеграції, що є частиною глобалізаційних тенденцій, створює нові можливості для покращення економічного становища країни через доступ до європейських ринків, технологій та інвестицій. Однак, одночасно цей процес ставить перед Україною ряд серйозних викликів, що впливають на національну безпеку та економічну стабільність

Навчальний курс належить до циклу основних освітніх компонентів.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компоненту є формування у здобувачів розуміння процесів становлення глобальної економіки, законів, принципів її розвитку, визначення перспектив розвитку національних економік світу з урахуванням їх взаємозв'язку та взаємозалежності з процесами транснаціоналізації світової економіки, а також набуття ними навичок аналізу впливу цих процесів на національні економіки та суб'єкти господарювання.

Завданнями вивчення освітнього компонента є розкриття основних закономірностей, тенденцій, механізмів економічної глобалізації та транснаціоналізації світової економіки, а також формування вмінь аналізувати вплив глобалізаційних процесів на національні економіки, галузі та суб'єкти господарювання для прийняття обґрунтованих управлінських рішень в умовах глобальної економічної інтеграції та жорсткої міжнародної конкуренції.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК)

ФК 04. Грунтовне розуміння принципів, моделей, наукових засад формування регіональної політики; вміння науково обґрунтованого вибору та застосування інструментарію реалізації регіональної політики; знання інституційно-організаційної схеми формування та реалізації регіональної політики в державі, а також функцій інституцій влади та місцевого самоврядування щодо її імплементації.

ФК 07. Розуміння методології дослідження регіону як суб'єкта світового та транскордонного економічного простору; оцінювання його конкурентоспроможності на світовій арені, детермінації конкурентних переваг регіону та потенціалу його включення до світових ланцюгів доданої вартості. Здатність проводити дослідження тенденцій та встановлювати закономірності соціально-економічного розвитку в межах транскордонних регіонів в контексті поглиблення процесів інтегрування у світовий економічний простір.

ФК 10. Розуміння сутнісної та структурно-функціональної характеристики економіки регіонів, міст, громад, володіння інституційно-методичним інструментарієм проблемноорієнтованого та активорієнтованого аналізу економіки на регіональному та локальному рівнях, здатність виявляти види економічної діяльності, які володіють потенціалом зростаючої економічної та соціальної віддачі, забезпечення стратегічної конкурентоспроможності регіонів та громад у національному та світовому вимірі.

ФК 11. Здатність науково обґрунтовувати напрямки формування та вибору і удосконалення механізмів реалізації економічної політики на макро- та мезо- рівнях на основі застосування логічно-аналітичного інструментарію, опрацювання відповідної нормативно-правової бази, статистичних даних, вітчизняного і закордонного досвіду.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті

Якісна освіта, гендерна рівність, зменшення нерівності, мир та справедливість, партнерство заради сталого розвитку.

Програмні результати навчання

ПРН 01. Мати системні знання з регіональної економіки і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових цілісних знань та/або здійснення інновацій.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

Комунікація
Критичне мислення
Вирішення проблем
Прийняття рішень
Емоційний інтелект
Ненасильницьке спілкування
Управління знаннями
Робота в режимі невизначеності
Самоаналіз і саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Практика	Загальна кількість годин
Кількість годин Денна форма	20	20	80		140 / 4 кр.

Підсумкова (семестрова) форма контролю - екзамен

Політика освітнього компонента

Курс передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.

Вчасно виконувати завдання семінарів та завдань самостійної роботи;

Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Структура освітнього компонента

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Блок 1. Теоретико-методологічні засади глобалізації та регіоналізації світової економіки	10	10	40	60	Основні та додаткові джерела по курсу
Блок 2. Місце України у процесах глобалізації та регіоналізації світової економіки	10	10	40	60	
Усього	20	20	90	120	

Програма освітнього компонента

Блок 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

ТЕМА 1. Просторова економіка в умовах глобалізації та регіоналізації

1. Еволюція вчення з просторової економіки та її наукові школи. 2. Просторова економіка в системі споріднених наук. 3. Теоретичні положення просторої економіки. 4. Просторова економіка в сучасних світогосподарських процесах

ТЕМА 2. Еволюція процесів глобалізації та регіоналізації

1. Генеза процесів глобалізації та регіоналізації. 2. Теоретичні основи регіональної економічної інтеграції. 3. Багатовимірність процесів регіональної економічної інтеграції: форми, рівні, етапи.

ТЕМА 3. Основні передумови та особливості сучасного процесу регіоналізації

1. Передумови, сутність на напрями сучасних процесів регіоналізації. 2. Глобальний регіоналізм та його характерні риси.

ТЕМА 4. Національна економіка в процесах глобалізації та регіоналізації

1. Національна економіка в процесах глобалізації та регіоналізації. 2. Стратегії формування та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. 3. Інноваційна стратегія формування та підвищення національної конкурентоспроможності.

ТЕМА 5. Геополітичні та гео економічні аспекти розвитку процесів глобалізації та регіоналізації

1. Теоретичні аспекти визначення геополітичних чинників. 2. Теоретичні аспекти визначення гео економічних чинників. 3. Співвідношення глобалізаційних процесів та регіоналізму у сучасних міжнародних відносинах.

БЛОК 2. МІСЦЕ УКРАЇНИ У ПРОЦЕСАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

ТЕМА 6. Національні пріоритети зовнішньоекономічної діяльності України у глобальному та регіональному просторах

1. Участь України в системі міжнародної торгівлі: географічний аспект. 2. Інтенсифікація зовнішньоторговельних відносин між Україною та її основними партнерами: завдання для України.

ТЕМА 7. Національна конкурентоспроможність економіки України та її вплив на місце країни в глобальних і регіональних економічних процесах

1. Місце України в світовому рейтингу конкурентоспроможності. 2. Індекс конкурентоспроможності WEF та його структура. 3. Оцінка взаємозалежності складових індексу конкурентоспроможності та продуктивності праці в Україні.

ТЕМА 8. Зовнішня торгівля України в умовах регіоналізації міжнародних економічних відносин

1. Зовнішня торгівля України в умовах дії Угоди про асоціацію з ЄС. 2. Зміни у структурі зовнішньої торгівлі України після підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС.

ТЕМА 9. Зовнішня торгівля в системі конкурентних переваг України

1. Роль зовнішньої торгівлі України у підвищенні її міжнародної конкурентоспроможності.
2. Розрахунок індексу конкурентності зовнішньої торгівлі України.

ТЕМА 10. Перспективи впровадження концепції розумного сталого міста в Україні

1. Концепція розумного сталого міста.
2. Розумні сталі міста: світова практика.
3. Розумні сталі міста: український аспект.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1	Вирішення практичних кейсів (10 балів)
2	Виконання тестових завдань (10 балів)
3	Підготувати доповідей та презентацій за обраною тематикою (10 балів).

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
ПРН 01. Мати системні знання з регіональної економіки і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових цілісних знань та/або здійснення інновацій.	Опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, метод вправ, навчальні дискусії, частково-пошуковий метод виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота здобувачів)	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів або опитування здобувачів; презентація, доповідь; практико-орієнтовні завдання (виконання вправ на практичних заняттях) Написання есе. Тестові завдання. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента				
	Робота здобувачів на навчальних заняттях	Тематична 1	Тематична 2	Разом
	Відповіді (виступи) на обрану тему	5	5	10
	Презентація по обраній темі	5	5	10
	Виконання вправ на практичних заняттях	5	5	10
	Разом			30
	Самостійна робота здобувача			

Види навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню	Вирішення практичних кейсів	10	10
	Виконання тестових завдань	10	10
	Підготувати доповідей та презентацій за обраною тематикою	10	10
	разом	30	30
	Підсумковий контроль (екзамен)		40
	Загальний бал ОК		100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)	5 балів: 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання тощо)	5 балів: 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння здобувача застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.

	<p>3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. 1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками.</p> <p>Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>– 0 балів – відповідь відсутня</p>
--	--

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті Глобалізація та регіоналізація світової економіки є письмовий екзамен, на його складання надається 40 балів. Екзаменаційний білет включає 2 теоретичних питання (по 10 балів за відповідь на 1 питання) та 20 тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
<p>Високий рівень</p> <p>Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	відмінно	36-40
<p>Високий рівень</p> <p>Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	Добре	33-35

<p>Достатній рівень</p> <p>Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Здобувач самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.</p>	Добре	30-32
<p>Середній рівень</p> <p>Знання неповні, поверхневі. Здобувач відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.</p>	задовільно	27-29
<p>Початковий рівень</p> <p>Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.</p>	задовільно	24-26
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.</p>	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень</p>	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100 бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики, диференційований залік	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

**Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті
(відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі
неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені
Богдана Хмельницького <https://surl.li/zadhor>)**

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://surl.li/zadhor>, розміщеного на офіційному сайті Університету.

З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ЕCTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП.

Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти.

Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компонента Глобалізація та регіоналізація світової економіки на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

**Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних
ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів
освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії
<http://eprints.mdupu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет.**

Рекомендована література

Основна:

1. Апальков С.С., Бененсон О.О., Булатова О.В., Волкова Н.В., Голей Ю.М., Джур О.Є., Джусов О.А., Довгаль Г.В., Довгаль О.А., Зайковський О.С., Зінченко О.А., Корх Н.О., Крупський О.П., Марена Т.В., Махова Л.В., Мешко Н.П., Ніколаєв М.Г., Ніколаєнко А.С., Панкова Л.І., Пономаренко Л.М., Приварникова І.Ю., Самойленко А.О., Смирнова Т.А., Стасюк Ю.М. Глобальна економіка: актуальні проблеми та вектори розвитку: Монографія. Дніпро: 2021. 426 с.
2. Гузенко І. Ю. Глобальна економіка. навч. посіб.; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2023. 168 с.
3. Кушнір Н.О., Заяць О.І. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 360 с.
4. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Частина 1: Навчальний посібник / Лютак О.М., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Корольчук Л.В., Кравчук П.Я., Урбан О.А., Полянська Т.О. Луцьк: СПД Галяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. 324 с.
5. Регіональна економіка: навчальний посібник / Б. Ф. Заблоцький. 2-ге видання, стереотипне. Львів : “Новий Світ-2000”, 2025. 546 с.

Допоміжна

1. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин: колективна монографія / кол. авт. ; за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакової. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 540 с.
2. Горбач Л.М., Плотніков О.В.Г 17 Глобалізація: світова економіка та українські реалії: монографія. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 224 с.

3. Sander H. Understanding the New Global Economy. A European Perspective. Taylor & Francis, 2021. 254 p.
4. Schwab K., Vanham P. Stakeholder Capitalism. A Global Economy that Works for Progress, People and Planet. Wiley, 2021. 304 p

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інститут Ризику. <https://www.risk-institute.com/ua/>
2. Національний портал відкритих даних URL: <http://data.gov.ua/>
3. База даних «Законодавство України» <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
4. Офіційний Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Центр економічної стратегії. URL: <https://ces.org.ua>
9. Європейська Бізнес Асоціація. URL: <https://eba.com.ua>
10. Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua>
12. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua>